

Odgovor kolegama iz Pule.

Mislim drugovi, da iza svega što ste namjeravali sa porečkim muzejem, kada sam sudjelovao na vašem iskapanju starohrvatske nekropole u Žminju, da vam je moglo biti dovoljno jasno, da sam prešao preko svega što ste radili na likvidaciji stručnog lica u Poreču i ograničenje porečkoga muzeja samo na izložbenu zbirku jedino planiranog centralno-arheološkog muzeja u Puli. Možda je uplivisalo na tu moju suradnji i prelaz preko svega moment rada na grobovima naših predjedova, sa čijim istraživanjem se svijetle stranice hrvatske prošlosti Istre.

Iza vašeg neuspjele tendencije likvidacije muzeja u Poreču i optužbe protiv meni Savjetu za prosvjetu NOK Pule, da sam vas klevetao za oduzimanje arheoloških predmeta iz porečkoga muzeja, emancipirala se egzistencija muzeja u Poreču i ona će procvasti novim cvatom, bude li grad Poreč mogao održati svoju težnju, da ekonomskim sredstvima osigura djelovanje muzeja.

Vaša bi težnja bila i uspješna, kad ste mi ponudili mjesto u Puli u muzeju da ste htijeli barem nešto žrtvovati od svoje sebičnosti i dodjeliti mi jedan djelić zatražene djelatnosti, da bi se mogao baviti arhitekturom srednjovjekovnih arheoloških nalaza. I to vam je bilo teško žrtvovati. Podvornikom svojim kolegama nikada neću biti, pa makar gdje morao tražiti pod krovom nebeskim prostor za djelovanje i životom. Ja sam borbu uporno nastavio bio, dopomognut Savezom naših muzejsko-konzervatorskih radnika NRH. Danas porečki muzej ima punu podršku od Savjeta za prosvjetu NOK u Poreču i NOK u Puli, koji su muzejski problem postavili na široku osnovu demokratskih načela, koji osiguravaju egzistenciju kulturne djelatnosti istarskih komuna.

Kad se kolega brani optužen pred nadležnim službenim institucijama, onda ima pravo, da iznese sva mu raspoloživa sredstva za obranu svoja istine o svojoj nevinosti. To nije bilo mjesto za lično obračunavanje. To se je moglo međusobno riješiti ili pred podružnicom našega društva. Vjerovatno bi se bili rasčistili pojmovi, bez da neko drugi sazna muzejske intrige. Gospođne direktore pulskog muzeja, pozvao si me da odgovoram radi klevete. U pozorrio sam te bio predhodno, da se prijedje preko toga. Žao mi je što sam te uvrijedio, jer tebi dugujem, što sam upućen u praktičnom radu na terenu. Znam, da nije ljepo izlaziti se dokazima, koji su izrečeni u četiri oka. Još manje je ^{spjedna} podla imakinacija sa mojim klevetama, u cilju da me se iza prvog neuspjeha definitivno likvidira. Kako nikog iz pulskog muzeja nisam klevetao, bilo mi je jasno što se iza pozvenoga sastanka skriva. Svaldati se čovjek nekad ne može, ako je krivo optužen. Nasjeli smo svi po malo, a najviše onaj kojega sam uvrijedio.

Kada je nedavno obilazio Istru dr. Bauer, poznati naš muzeolog, da što bolje upozna muzejsku problematiku Istre: svjedok će mi biti, da nisam razglabajući problematiku porečkoga muzeja nazvao kolege iz Pule pljačkašima. Uopće nikad nisam nikog ni krivio što Poreč danas nema svoje muzejske zbirke. Sigurno ni on nije nigdje tako nastupio, da sam mu to je referirao, jer on je općenito poznati kao kulturni muzeolog, te da bi tako ispao o svojim kolegama.

Prije onoga sastanka sam znao samo to, da se mnogi muzejski predmeti porečkoga muzeja nalaze u pulskom muzeju i da se je taj prenos izvršio kad je prof. Mlakar bio konzervator u Poreču ili malo poslije njegovog odlaska iz Poreča u Pulu, jer u porečkom muzeju postoji dokument, sa kojim prof. Mlakar predlaže Savjetu za prosvjetu NOK u Poreču, da se u pulski muzej prenese nekoliko vrlo dragocjenih plastično ukrašenih sa likovima, fragmenata starokršćanski sarkofaga V. i VI. st., pod navodom, da su u Poreču nezaštićeni i da bi se u Puli stručno obradili. Ako je imao toliko interesa za

njih, što ih u Poreču nije nastojao kao konzervator zaštititi i obraditi. I za ovoga sastanka više znam, pošto se je sa vrlo kratkim obrazloženjem iznio historijat arheološkog materijala iz Poreča u Puli. Pošto je prof. Mlakar upoznao u Poreču kao konzervator materijal prošlog rata nastradalog porečkog muzeja, koji je bio deponiran, Arheološki je muzej Istre-Pula uz suglasnost Konzervatorskog zavoda i Okružnog NO za Istru prenio u Pulu iz Poreča onaj materijal porečkog muzeja, koji se je svidio i učinio shodnim za bolje čuvanje i konzerviranje i obradu u pulskom muzeju. Isto onako tako su magazinirani mnogi predmeti preneseni u Pulu u pulskom muzeju, tako su mogli biti magazinirani i u Poreču. Ako su muzealci u Puli imali zaista poštene namjere, da jednog povoljnog dana vrata Poreču njegovu kulturu na štinu, ima li su sigurno priliku, kada su 1952. god. redjivali muzej u Poreču, mogli su mjesto hrbine zemljanoga suda postaviti u veltrine barem po koju obojenu urnu zbirke Picigi. Danas je porečkom muzeju postavljena ionijana, kad postojeće zbirke Picigi u Poreču. Daljnjeg obrazloženja ne treba. Tadašnji konzervator bio bi mnogo više za Poreč učinio, da je nastojao za obnovu postadalog muzeja u Poreču, nego za prenos predmeta u Pulu. Ako je muzej u Puli bio izgubio zaista mnogo svojih predmeta ona može naći opravdanje i ako ne bez prijekora, težnja muzeja u Puli, da obogati svoje zbirke.

Što se mene tiče je sam bio lično vrlo skromnih težnja, zadovoljan samo sa onim što je Pula htijela dati, da bi se u slučaju povoljne situacije izložili u muzeju u Poreču. Kad je bila sredjena veća ex Polezini za muzej i namjeravalo i namjetavalo njoj preneti ono što je Pula htijela dati nisam vidio taj materijal. Bilo mi je rečeno da nije mnogo vrijedilo. Inače sam bio pozoren, da iskoristim priliku, jer da u Puli nisu vjek raspoloživi vratiti Poreču muzejske predmete. Ja ga nisam ipak preuzeo, jer sam računao, ako se već ne može izložiti u Poreču, neka ostane kompletan u Puli. Da li sam ja bio drzak, ako sam od dva kompleta Atti e memorie iz Poreča, bez kojih ne može biti porečki muzej, a kojih su muzealci iz Pule uzeli iz Poreča, ako ne i više ostale literature, na jednom je pečat pocrnjen stri pečat porečkog muzeja i preko njega stavljen pečat pulskog muzeja. A drugi komplet uzet iz knjižare Coana - tražio, da bi pulski muzej pomogao kompletirati jedn. komplet Atti e memorie... u Porečkom muzeju. Tek nakon nekoliko moljavanja spjelo se je dobiti od Pule oko 15 svezaka.

Mislim, da je istina poznata i da je u interesu nauke, da se reče, da se zbirka Picigi nalazi u Puli. Prije nego me je prof. Mlakar bio opomenuo 1944. god. u vezi mog spominjanja o prisustvu zbirke Picigi u Puli, spominjao sam samo o prisustvu zbirke Picigi u pulskom muzeju. Poslije iz te opomene, da muzejske predmete nije zeo prof. Mlakar, nego muzej u Puli ja sam se mogao poslužiti samo sa njegovim riječima o prisustvu zbirke Picigi u Puli.

Ja nisam kriv, ako prisustvo porečkih predmeta u Puli iznemiruje domove, što je u narodu ostala priča, hrdja bješe Smail aga silni. Ja nisam kriv što je konstatirao naš poznati kulturni radni Ljubo Karaman, da je nestao muzej u Poreču (Historijski zbornik 149. str. 120.) To je konstatacija, koja se dobiva na osnov podataka stvarne situacije, a ne nekakvih službenih dopisa, punovežnih pravnog karaktera.

Poreč se neće nikada odreći svoje kulturne baštine. Zašto je neko meštario u nesredjenoj poslijeratnoj situaciji sa kulturnom baštinom primorskih gradića zapadne istarske obale. Zašto se umjetničke slike nalaze Arheološkom muzeju Istre-Pula, kao i Pazinskom kaštelu, gje su neko vrijeme bile nezaštićene i neodgovornim rukama, pa ispadaju kojekakve glasine. Neke si tu zasluga pripisati sebi oni, koji se tako shvaćali i postupali u svoje vrijeme, koje bi ih moglo i opravdati, ako danas nastojali, barem priznati isti-

o njma, da dobija svaki svoje odgovoraj o mjesto kome pripadaju.
Pitam ja, hoće li direktor muzeja u Pali održati svoj riječ; koju je već iza same izreke povlačio, da će povratiti cijeli porečki materijal Poreča kada ga je izričito tražio u samom sporu, kojega su improvizirali protiv mene muzealci iz Pale, pred ~~predsjednik~~ Savjetu za prosvjetu NOO Poreč, da li će održati riječ kad se skoro bude redile prostorije za srediti Zbirku Piczgi i povratiti je Poreču.

Daleko je veća meni uvreda nanescena od prof. Mlekara, kad bi ja i tendenciozno bio prikazao porečke predmete u Pali, da ja nisam ništa u Porečkom muzeju činio., nego da je to sve sredio samo muzej u Pali. Zaista je još u Porečkom muzeju izloženo samo ono što su izložili muzealci Pale god. 1952. Na zidovima su osamljeni čavli na kojima su visile nekad izložene puške, čije uzimanje iz porekog muzeja je samo primjer, kao je porečki muzej bio spremište za djeljenje muzejskih predmeta, ako se je to samo svidilo palskim muzealcima pa i pored toga što je porečki muzej već bio sredjena muzejska ustanova. Provizorna izložba, koju su izveli muzealci iz Pale sa ostacima ostataka nekad velikog i poznatog muzeja i hrubina keramike kadjenih na površini gradina, tražila je reorganizaciju. Reorganizacija je počela iz svojih vlastitih snaga bez obzira na nadu, da bi se vratili predmeti iz Pale. 1945. god bio je ređen muzejski prostor uz divovske napore i teške novčane prilike u vili ex Polecini i njoj postavljene dvije novo nabavljene zbirke NOBe Poreštine i Zbirka moderne hrvatske keramike, koju su mojom zaslugom Poreču darovali zagrebački keramičari. Sakupio sam materijal za srednjovjekovnu zbirku i grbulošku zbirku. Ja nisam kriv; nego pogodjen svom rad, da je muzej morao vratiti zgradu i druge svrhe. Neke kolege zna, da ja nisam tri godine Poreč spašavao. Nije samo rad muzealca izlaganj muzejskih predmeta. U Poreču vršim teška i dosta okupirajuća služba konzervatora. Da bi mogao obavljati svoje djelovanje i postojanje u Poreču djeluje u raznim društvenim organizacijama. Kad bi kolege spredili tvoj djelatnost sa mojom i sudili bi ljudi, koje bi prevagnule stonaz.

Tražeci uvredama zadovoljenje nanescene uvrede ispada se vrlo komično. Ja ću nastaviti sa svojom djelatnošću u zavičajnom muzeju Poreštine. A vi kolege iz Pale mislim, da ste ostali u još većoj izoliranosti sami za sebe izgubivši, jednog kolegu koji je suradjivao sa vama i ako mu je bile poznata vaša tendencija tretiranja muzeja Poreč, kao djelića izložbenog prostora muzeja u Pali, kao mrtvi zbirku bez stručnog lica.

Ante Lović

POREČE

Be 558 / 24. XII. 17

Poštovani gospodine Direktore !

Imao sam opasni napad od Pulski muzealaca, da sam ih pred Vama klevete o kredjé muzejskih predmeta iz Porečkog muzeja. Rekao sam da ste mi Vi svjedok da nisam niti sa ikakvom tendencijom iznašao prisustvo muzejskih predmeta iz poreča u Puli, a kako se kakvim klevetama, mislim, da je dozvoljeno reći, da se ti naši predmeti nalaze u Puli. Optužili su me bili pred Savjetom za prosvjet NOK u Puli. Tu sam im odbrasio svoje i nisam imao nikakvih barem do sada komplikacija. To je bio i njihov posljednji pokušaj, da me dotuku u Kotaru. Šaljem Vam jedan članak, koji pročitajte i ako bi on mogao ući u naš muzejski Vjesnik bilo bi mi zadovoljstvo, da se spozna uz kakve neprilike moram rediti ne samo o ^{lokalne} neprilike nego još i od muzealaca, koji bi trebali da ih potporu ako vam se čini, da bi imao još više neprilike, onda neka ih voda nosi, bolje je imati svoj mir., a ja ću nastaviti svojim putem dalje.

Čestitavam Vam Sretan Božić, božićne blagdan i Sretan Nova Godina
Vama i vaša gospodjé.

Ante i Ljiljica Šonje

Ante Šonje